

Konsekvensutredning för *Förslag till Myndigheten för civilt försvars föreskrifter och allmänna råd om medinflytande för totalförsvarspliktiga som fullgör civilplikt*

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Personalförsörjning är en grundförutsättning för det civila försvaret. Det behöver säkerställas att rätt person med rätt kompetens finns på rätt plats. Om ordinarie personal inte räcker till för att upprätthålla viktig verksamhet under höjd beredskap och krig finns flera andra sätt att tillgodose personalbehoven. Civilplikt är en del av den totalförsvarsplikt som gäller i Sverige och som regleras genom lagen (1994:1809) och förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

Regeringen har aktiverat civilplikten, som nu kan fullgöras i de 19 verksamhetsområden i det civila försvaret som anges i bilagan till förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

Enligt förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga ska totalförsvarspliktiga som fullgör en grundutbildning som överstiger 60 dagar ha rätt att medverka i arbetsmiljöarbetet och utöva medinflytande i syfte att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och i övrigt främja goda utbildningsförhållanden. Medinflytandet ska ske genom en strukturerad dialog som bidrar till en bättre arbetsmiljö och en mer effektiv utbildning. Medinflytandet sker både lokalt på utbildningsplatserna, och centralt där Pliktrådet representerar de totalförsvarspliktiga.

Förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga är en särreglering för medinflytande och totalförsvarspliktigas medverkan i arbetsmiljöarbetet på utbildningsplatserna under grundutbildning. Förordningen reglerar endas övergripande hur detta ska genomföras och utan föreskrifter finns

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

en risk att totalförsvarspliktiga inte får möjlighet till att påverka sin arbetsmiljö och sin vardag under grundutbildningen. Då det är frågan om plikttjänstgöring, något som är mycket ingripande i en individs liv och vardag, är det viktigt att dessa individer får möjlighet till faktisk påverkan. Myndigheten för civilt försvar har bemyndigats att föreskriva om civilpliktigas medverkan i arbetsmiljöarbetet samt verkställigheten av förordningen i övrigt. Utan den reglering som Myndigheten för civilt försvar föreslår kommer civilpliktigas medinflytande och medverkan i arbetsmiljöarbetet på utbildningsplatserna vara oreglerad och skilja sig kraftigt mellan olika verksamheter, utbildningsplatser samt utbildningstillfällen.

Enligt förordningen får totalförsvarspliktiga som fullgör civilplikt överklaga val till kongressen till Myndigheten för civilt försvar. Utan reglering kring hur dessa val ska gå till blir det mycket svårt för Myndigheten för civilt försvar att hantera dessa överklaganden.

Myndigheten för civilt försvar har valt att inte reglera Pliktrådets ansvar kring kongressen närmare eftersom att detta redan regleras i Försvarsmaktens föreskrifter, då Försvarsmakten enligt förordningen har ett administrativt ansvar för Pliktrådet.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Enligt förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga finns bestämmelser om totalförsvarspliktigas medinflytande på central nivå.

Regeringen har gjort bedömningen att civilplikt behövs för att stärka Sveriges försvarsberedskap och personalförsörjningen under höjd beredskap, och att totalförsvarspliktiga därmed ska vara skyldiga att fullgöra grundutbildning som överstiger 60 dagar. Denna skyldighet medför att de totalförsvarspliktiga har rätt att medverka i arbetsmiljöarbetet och utöva medinflytande under grundutbildningen.

Myndigheten för civilt försvar har nödvändiga föreskriftsbemyndiganden för att, när det gäller civilpliktiga, meddela föreskrifter om medverkan i arbetsmiljöarbetet och verkställigheten i övrigt av förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga. Föreskrifterna är förutsättningen för att civilpliktiga ska få ta del av dessa rättigheter. Syftet med föreskrifterna är att skapa ett tydligt reglerat system för medinflytande för civilpliktiga som fungerar med gällande lagstiftning och tillsammans med Försvarsmaktens system för medinflytande för värnpliktiga. Syftet är också att medinflytandet ska fungera på samma sätt oavsett inom vilken

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

verksamhet och på vilken utbildningsplats en civilpliktig fullgör sin grundutbildning.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

- Totalförsvarspliktiga individer som fullgör grundutbildning med civilplikt längre än 60 dagar.
- Utbildningsansvariga myndigheter som bedriver grundutbildning med civilplikt längre än 60 dagar.
- Aktörer som på uppdrag av utbildningsansvarig myndighet bedriver grundutbildning med civilplikt längre än 60 dagar.
- Plikträdet, som den instans som på central nivå representerar totalförsvarspliktiga under grundutbildning längre än 60 dagar.
- Myndigheten för civilt försvar, i rollen som ansvarig för civilpliktssystemet.
- Försvarsmakten

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Enligt 21 § förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga har Myndigheten för civilt försvar bemyndigande att, för civilpliktiga, meddela föreskrifter i fråga om totalförsvarspliktigas medverkan i arbetsmiljöarbetet, och verkställigheten i övrigt av förordningen.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Civilplikten i sig, som regleras genom lagen (1994:1809) och förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt medför flertalet olika kostnader.

Dessa verkställighetsföreskrifter medför ett antal kostnader, särskilt för utbildningsansvarig myndighet samt för de aktörer som på uppdrag av utbildningsansvarig myndighet bedriver grundutbildning längre än 60 dagar för civilpliktiga.

Det som föreskrifterna reglerar som medför kostnader är:

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

- En nationellt medinflytandeansvarig (NMA) på Myndigheten för civilt försvar inklusive ev kostnader för de uppgifter och samverkan som följer med rollen.
- En centralt medinflytandeansvarig (CMA) på respektive utbildningsansvarig myndighet inklusive ev kostnader för de uppgifter och samverkan som följer med rollen.
- En lokalt medinflytandeansvarig (LMA) på respektive utbildningsplats inklusive ev kostnader för de uppgifter och samverkan som följer med rollen.
- Utbildningsplatschef på respektive utbildningsplats.
- Sektionschef, per sektion per utbildningsplats.
- Klassansvarig, per klass per utbildningsplats.
- Kostnader för ersättning, boende m.m. för representanter i Plikrådet för Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten.
- Tjänstgöringstid under utbildningen som läggs på forum för utövande av medinflytande samt medverkan i arbetsmiljöarbetet. Inklusiv tid för val av förtroendevalda på respektive nivå, samt skyddsassistenter på respektive nivå.
- Tjänstgöringstid under utbildningen som läggs på utbildning av förtroendevalda och skyddsassistenter.
- Tjänstgöringstid under utbildningen som läggs på val av ombud till kongressen, samt ombesörjande av valet inklusive valnämnder, tryck av valsedlar mm.
- Tjänstgöringstid under utbildningen som läggs på valda ombuds deltagande på kongressen.

De åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte är att Myndigheten för civilt försvar i 5 kap. 1 § har möjlighet att besluta om undantag från dessa föreskrifter.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Myndigheten för civilt försvar bedömer att dessa verkställighetsföreskrifter inte strider mot eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Eftersom den politiska inriktningen är att flertalet verksamhetsområden skyndsamt behöver tillföras förstärkningspersonal i form av civilpliktiga, samt att delar av dessa ska fullgöra grundutbildning längre än 60 dagar så är dessa föreskrifter en del i förberedelserna för detta. Då den första grundutbildningen som överstiger 60 dagar för civilpliktiga planeras till hösten 2027 så behöver föreskrifterna träda ikraft i god tid innan dess för att nödvändiga förberedelser ska kunna vidtas, både av utbildningsansvarig myndighet samt centralt.

Myndigheten för civilt försvar ser att det finns ett behov av att informera om totalförsvarspliktigas rätt till medinflytande under grundutbildning då många myndigheter i det civila försvaret just nu arbetar med att bedöma behov av och förutsättningar för civilplikt i deras respektive verksamhetsområde. Inom ramen för denna information är föreskrifterna en del för att förstå hur det lokala medinflytandet på utbildningsplatserna ska utformas.

Företag

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter kommer att få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Kommuner och regioner

Myndigheten för civilt försvar anser inte att dessa föreskrifter innebär förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter. Myndigheten för civilt försvar anser inte heller att dessa föreskrifter påverkar grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer.

Datum
2026-07-08

Diarienummer
MCF 2026-11011

Utvärdering av konsekvenserna av förslaget

Utvärdering av konsekvenserna av förslaget bör ske löpande och tillsammans med utvärdering av hela civilpliktssystemet, men utvärdering bör ske senast i samband med revidering av föreskrifterna.

Kontaktpersoner

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

Elina Lyckeberg, Elina.Lyckeberg@mcf.se